

eksisterende bestemmelser og praksis vedrørende forskningsbibliotekerne.

Ved bemærkningerne til de enkelte bestemmelser har man søgt at beskrive bestemmelsernes anvendelsesområde i deres helhed, idet man naturligvis særlig har fremhævet ændringer, men man har også givet en redegørelse for den eksisterende situation. Formålet hermed er at give en samlet fremstilling af dansk biblioteksvæsens fremtidige struktur og virksomhed.

Til kapitel I

Formål m.v.

De offentlige bibliotekers formål er beskrevet i kapitel I således, at de fælles formål for folkebiblioteker og forskningsbiblioteker er omtalt i § 1, mens § 2 og § 3 omhandler henholdsvis folkebibliotekernes og forskningsbibliotekernes specielle formål, og § 4 omhandler biblioteksbetjening ved uddannelsesinstitutioner over folkeskoleniveau, der ikke betjenes af et forskningsbibliotek.

Til § 1

Bibliotekernes opgave i samfundet er at indsamle informationsbærende materiale at registrere og ordne materialet, at opbevare det og gøre det tilgængeligt for benytterne.

Denne opgave må nødvendigvis fordeles mellem en række biblioteker og bibliotekstyper, som hver især løser en nærmere afgrænset delopgave, der indgår som et led i det større hele. For at de enkelte bidrag til den samlede løsning kan få den fulde vægt, må samarbejdet mellem bibliotekerne ansues under en fælles kulturpolitisk og samfundsøkonomisk synsvinkel.

Til stk. 1

Bibliotekerne er samfundets lager af information. De er en nødvendig forudsætning for uddannelse, forskning, erhverv og andre sider af samfundslivet, og for den enkeltes deltagelse i kulturlivet og samfundsdebatten.

De offentlige bibliotekers materialesamlinger er ikke begrænset til bøger og tidsskrifter, men omfatter i princippet alle former for informationsbærende materiale. Bibliotekerne kan således til opfyldelse af deres formål stille enhver form for egnet materiale til rådighed.

Materiale i de offentlige biblioteker stilles vederlagsfrit til rådighed for enhver, der har bopæl i landet. Ved biblioteker, der er offentligt tilgængelige, skal som hovedregel alt materiale dels kunne

benyttes på stedet dels kunne hjemlånes for så vidt særlige forhold ikke taler derimod. Udlændinge på besøg i landet kan efter bibliotekets skøn opnå samme ret, eventuelt mod betaling af depositum. »Den frie låneret« for bogligt materiale har været gældende i folkebibliotekerne siden bibliotekslovens revision i 1964 og er almindeligt anerkendt i forskningsbibliotekerne. Den frie låneret lovfæstes med dette forslag for både folkebiblioteker og forskningsbiblioteker, se bemærkningerne til § 5, stk. 3 og § 9.

Det danske biblioteksvæsen deltager tillige i et internationalt lånesamarbejde, og man anser sig tilsvarende forpligtet til at låne til udlandet.

Hjemlån af de offentlige bibliotekers materiale af enhver slags er vederlagsfrit. Hvis biblioteket fremskaffer det ønskede materiale fra en anden samling i Danmark eller udlandet, sker det vederlagsfrit for låneren, selv om biblioteket må erlægge en afgift for hjemtagning.

Ud over at stille materiale til rådighed skal de offentlige biblioteker udøve informationsvirksomhed. Ved biblioteker, der er offentlig tilgængelige bør enkeltbenyttede, institutioner og virksomheder ved personlig, telefonisk og skriftlig henvendelse til et bibliotek kunne få besvaret spørgsmål eller få konkrete oplysninger, få henvisninger til eller fortegnelse over litteratur og andet materiale om et givet emne. Det er en selvfølge, at informationsvirksomheden skal have relation til bibliotekets eventuelle særformål.

Men inden for deres nærmere afgrænsede formål skal bibliotekerne søge at formidle information ad alle tilgængelige kanaler. Også denne del af deres service er i princippet vederlagsfri for enhver.

Det vil være ønskeligt om også moderne informationsmetoder som edb-baserede informations- og dokumentationstjenester kan stilles vederlagsfrit til rådighed for brugerne. Omkostningerne ved benyttelsen af sådanne systemer har hidtil været meget betydelige. Nogle biblioteker opkræver derfor nu den afgift, der må erlægges for benyttelsen af visse edb-baserede informationscentre, mens andre lader også denne form for søgning være vederlagsfri for brugerne.

Af hensyn til den usikkerhed, der er omkring omkostningerne ved edb-baserede informations- og dokumentationstjenester, vil bibliotekerne kunne fortsætte den nuværende praksis i forbindelse med opkrævning hos brugeren af den pålagte afgift for benyttelse af edb-baserede informationscentre.

Biblioteksdirektoratet skal følge udviklingen nøje og stille forslag om en finansieringsordning.